

MID – 21-08-2020**Belangrijkste trend(s) (ongerubriceerd)**

- Uit onderzoek van Kieskompas blijkt dat ongeveer 10% van de Nederlanders in complottheorieën rondom het coronavirus geloven.
- Een opvolger van een eerdere video met complottheorieën wordt verspreid. De meeste platformen ondernemen actie om de verspreiding hiervan tegen te gaan.
- Nederlandse factcheckers constateerden dat de beweringen dat het virus niet van mens tot mens overgedragen kan worden en dat PCR-testen, die de GGD gebruikt, niets zeggen, onjuist zijn.

Narratieven / actualiteiten*Nederland*

- Kieskompas heeft van eind april tot begin mei opinie onderzoek gedaan naar de zin en onzin over het coronavirus. Het onderzoek richt zich vooral op hoe mensen zich voelen en de coronatijd ervaren, maar ook naar meningen over de oorzaak en gevolgen van het coronavirus.¹ Trouw publiceerde n.a.v. dit onderzoek een artikel waar het ingaat op de conclusies dat "één op de tien Nederlanders gelooft dat er rond corona vieze spelletjes worden gespeeld". Over het algemeen blijkt uit het onderzoek dat een ruime meerderheid van de Nederlanders niet gelooft in complotten. Ondanks dat stelt een onderzoeker van Kieskompas dat de grofweg 10% die hier wel in geloven een factor is om rekening mee te houden.²

Europa / Internationaal

- In eerdere edities van het MID werd geschreven over de verspreiding van de complotvideo genaamd *Plandemic*.³ Deze video heeft een groot bereik gehad op sociale media, zo schrijft Verge. Mede doordat de platformen twijfelde of de video al dan niet aangepakt moest worden. Inmiddels is een follow-up uitgebracht getiteld *Plandemic: Indoctrination*. New York Times reporter Davey Alba, beschrijft dat deze follow-up inhaakt op de eerdere thema's uit *Plandemic*. Zo wordt gesteld dat er een schaduwcomplot is waarbij Bill Gates betrokken is, die volgens de makers achter het coronavirus zou zitten.⁴
- Via een geverifieerd account op Twitter is namens een hooggeplaatste medewerker van de WHO bericht dat de Trump administratie een vaccin voor het coronavirus zou gaan testen op Afro-Amerikanen zonder dat zij dit zouden weten of in hebben gestemd. Twitter heeft het account inmiddels geblokkeerd nadat bleek dat het niet echt om een WHO medewerker ging. Ondanks dat de actie niet officieel geattribueerd is, zijn er groepen die pro-Iraanse actoren aanwijzen gezien de gebruikte tactieken.⁵
- Een studie gepubliceerd in het *American Journal of Tropical Medicine and Hygiene* laat zien dat het verspreiden van misinformatie in 25 verschillende talen, geleid heeft tot verwondingen en doden. Tussen 31 december en 5 april zijn corona-gerelateerde geruchten, stigma's en complottheorieën geanalyseerd die verspreid werden via social media, online kranten en andere websites. De onderzoekers stellen dat de mythe dat het consumeren van hoog geconcentreerde alcohol het lichaam desinfecteren en het virus doden in verschillende delen van de wereld circuleerde. Hun inschatting is dat ongeveer 800 mensen zijn overleden, 5876 mensen opgenomen zijn in het ziekenhuis en 60 mensen blind geworden zijn na het drinken van pure alcohol.⁶
- Avaaz, een burgerrechten organisatie, heeft een rapport gepubliceerd over de verspreiding van misinformatie rondom COVID-19 op Facebook. Belangrijkste conclusies uit dit rapport zijn:
 - Mondiale netwerken die misinformatie verspreiden in tenminste vijf landen hebben in het afgelopen jaar een bereik gehad van 3,8 miljard views
 - Websites die de basis vormen van deze netwerken hadden een piek in de verspreiding in april 2020 waarbij sprake was van 460 miljoen views

¹ <https://www.kieskompas.nl/nl/opinie-onderzoek/resultaten-opinie-onderzoek-kieskompas/>

² <https://www.trouw.nl/binnenland/een-op-de-tien-nederlanders-gelooft-dat-er-rond-corona-vieze-spelletjes-worden-gespeeld~bd98ce41/>

³ Zie ook: MID 15-05-2020

⁴ <https://www.theverge.com/2020/8/18/21374081/plandemic-indoctrination-conspiracy-video-facebook-misinformation>

⁵ <https://www.cyberscoop.com/twitter-verification-racist-disinformation-coronavirus-vaccine-iranian-endless-mayfly/>

⁶ <https://edition.cnn.com/2020/08/10/health/covid-misinformation-spread-study-wellness/index.html>

- Van de top 10 websites die misinformatie verspreidde over het virus, hadden deze in vergelijking tot de top 10 websites van leidende gezondheidsinstituten zoals het WHO vier keer zoveel views.
- 16% van de op Facebook circulerende misinformatie had een waarschuwinglabel⁷ Facebook lijkt te worstelen met contentmoderatie rondom de misinformatie over het coronavirus. In een artikel van Reuters wordt uiteengezet wat voor afwegingen gemaakt worden. Zo wordt misinformatie over het mogelijke vaccin tegen het coronavirus niet verwijderd of gelabeld. Wanneer er een directe bedreiging voor de volksgezondheid wordt dit wel gedaan, zoals dat de 1,5m regel onzin zou zijn.⁸

Ondernomen acties

- Nu.nl controleerde een artikel waarin beweerd wordt dat virussen niet van mens op mens kunnen worden overgedragen omdat virussen niet levend zijn. Een virus bestaat uit genetisch materiaal dat verpakt zit in eiwitten. Een belangrijke reden dat een virus als niet-levend wordt beschouwd, is dat het zich alleen kan vermenigvuldigen met behulp van een cel van een organisme. Het coronavirus kan zich bijvoorbeeld vermenigvuldigen in de longcellen van de mens, maar niet op de deurklink. Het artikel van Gezond Wereldnieuws, gebaseerd op een video van een Australiër, verspreidde zich via ruim dertig openbare Facebook-groepen.⁹
- Verder controleerde nu.nl berichten over de GGD-coronatest waar verwarring over was, wat experts hierover hebben gezegd. Het klopt inderdaad dat je met de PCR-test die wordt gebruikt door de GGD niet kunt aantonen of je op dat moment besmettelijk bent, en of het virus in je lichaam dus infectieus is. Met een PCR-test kan je wel betrouwbaar nagaan of je geïnfecteerd bent door het coronavirus. Gommers zou, zo kopte cafe Weltschmerz, hebben gezegd dat de PCR-test niets zegt. Gommers verduidelijkte zelf direct dat dit niet het geval is, maar hij vindt dat *alleen* een PCR-test niets zegt en dat het daarom belangrijk is om symptomen erbij te betrekken en te testen als er klachten verschijnen. Een oude infectie zorgt immers niet meer voor nieuwe symptomen die passen bij COVID-19. Verder zou de uitvinder van de PCR-test hebben gesteld dat zijn test ongeschikt is om een infectieus virus aan te tonen. Deze quote is niet van Mullis maar komt uit een artikel uit 1996 over hiv en aids, geschreven door John Lauritsen. Over de bruikbaarheid van de test bij deze pandemie heeft Mullis nooit een uitspraak gedaan, hij is vorig jaar overleden.¹⁰
- Platformen hebben verschillend gereageerd op het verschijnen van *Plandemic: Indoctrination*. Twitter kiest ervoor om mensen een waarschuwing te geven i.p.v. het blokkeren van de link naar de video. Op LinkedIn is de video nog voor het plaatsen geweigerd. Facebook blokkeert het *reposten* van een link naar de video door gebruikers.¹¹ YouTube probeert uploads van de nieuwe video offline te halen. Op TikTok is het niet mogelijk om de filмнаam als zoekterm te gebruiken.¹²

⁷ https://secure.avaaz.org/campaign/en/facebook_threat_health/?slideshow

⁸ <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-facebook-insight/facebooks-dilemma-how-to-police-claims-about-unproven-covid-19-vaccines-idUSKCN253018>

⁹ <https://www.nu.nl/nucheckt/6071944/nucheckt-nepnieuws-over-verspreiding-virussen-ruim-17000-keer-gedeeld.html>

¹⁰ <https://www.nu.nl/nucheckt/6071555/nucheckt-verwarring-over-wat-experts-zeiden-over-ggd-coronatest.html>

¹¹ <https://www.theverge.com/2020/8/18/21374081/plandemic-indoctrination-conspiracy-video-facebook-misinformation>

¹² <https://www.nu.nl/tech/6071799/sociale-media-pakken-nieuwe-complotvideo-over-coronavirus-aan.html>